

Är brandförsvaret på undantagsställning hos statsmakterna?

Av brandchefen Nils Grönvall.

Det är troligt att många medborgare i dessa dagar icke utan oro söker finna en konsekvent linje i statsmakternas handlande. För brandförsvarets del skall här beröras ett dylikt fall av uppenbar inkomplexens.

Brandlagen stadgar i sin inledande paragraf, att "varje kommun skall i enlighet med denna lag hålla ett brandförsvaret, som tillfredsställer skäliga anspråk på trygghet mot brand".

Denna fundamentala föreskrift är intet hugskott. Bakom densamma ligger grundliga utredningar, byggda på bittra erfarenheter, om nödvändigheten för oss att se till tryggheten mot brand i våra samhällen. I tal och skrift understryker i dessa dagar män i hög ställning — statsråd t. ex. — nödvändigheten av att brandförsvarets anordningar hållas på toppberedskap. Brandförsvarets män äro idag kämpar i kampen mot inflationen. Vi ha inte råd att låta våra tillgångar brinna upp — nu mindre än någonsin. Den sanningen ha vi hört så många gånger, att känslan för slagordet kanske t. o. m. håller på att trubbas av. Från politiskt och militärt håll erkännes, att brandmannen

i krig är en soldat i första linjen, och framhålls att tidens oro kräver beredskap på alla försvarets områden.

Det är i och för sig intet fel, att man riktar ansträngningar mot husmödrar och ungdom för att intressera dem för och skola dem i brandskyddets och brandsläckningens angelägenheter. Det är heller intet fel att hos industrien propagera för ett bättre förebyggande och släckande brandskydd, eller att rikta brandskyddspropaganda till den stora allmänheten. Tvärtom, allt detta är nyttigt, bra och nödvändigt.

Men vi skola inte invagga oss i den tron att brandkärerna bli obehövlige för allt dettas skull. Väl kan man kanske minska antalet svåra brandfall, men erfarenheten har lärt, att minskningen inte blir så överväldigande.

A nej, brandkärerna behövs i fred och krig!

Brandkärerna måste bygga sin organisation på människor, redskap och vatten.

Det skall villigt erkännas att några hinder icke föreligger för att organisera

människorna i slagkraftiga brandkårer och icke heller att skaffa redskap — i annan mån än den, att kommunerna ibland hålla hårt om penningepungen. Men redskapen kräver förvaringsplatser — byggnader — och vattenförsörjningen kräver ofta byggnadstekniska anordningar. Och nu råkar vi på arbetsmarknadsmyndigheterna och staten.

Jag tror inte någon brandman, som vill tänka, inte förstår att staten — denna organisation av medborgarna själva — sitter trångt. Men trots denna förståelse, kunna vi ibland inte fatta klokheten bakom allt.

Våra stora städer växer. Stockholm har väl på 10 år växt med 100.000 innevånare eller mer, Göteborg med 50.000. Bebyggelsen sträcker sig ut över allt större ytor. Industrier skapas med stora värdeanhopningar. I båda dessa städer ligga sedan år tillbaka planer klara på att bygga nya stationer för brandkåren. Man får inte bygga.

Tänk på siffrorna nyss. Göteborgs tillväxt t. ex. är ungefär lika stor som hela Borås, till innevånareantal i varje fall. Kan någon människa tänka sig Borås utan brandstation? Naturligtvis är detta i viss mån överord, men nog synes det självklart att skyddsorganen i ett stort samhälle skall få växa i takt med samhället. Låter man detta ej ske, blir följden en standardsänkning. Kan en sänkning inramas i propagandan för ett bättre brandförsvar?

Denna problemställning från våra storstäder återfinns på många håll. Brandkåren har vuxit ur sina stationer i många medelstora städer. Nybyggnader och tillbyggnader måste komma till stånd. Man får inte bygga.

I många småkommuner ha de kommunala myndigheterna — ofta med stora ekonomiska offer — anslagit medel till ett effektivt brandförsvar med allt vad

detta innebär av materiel och byggnader. Så står man där utan någonstans att ta vägen med sin materiel. Man kan ju inte gärna ha brandstationen ute i det fria! Så är t. ex. fallet i Tännäs. Man vill ha ett bra brandförsvar. En brandbil kan ej skaffas, när man saknar garage. Redskapen i övrigt står spridd i samhället. Man har redan 1947 anslagit pengar till en brandstation. Men man får inte bygga. Kvoten räcker inte till. 1949 drabbas orten av en serie eldsvådor. Hästar, kor och smådjur brinna inne. Gröda och byggnader förstörs. Det är sannolikt att om det brandförsvar orten vill ha funnits, hade mycket kunnat räddas.

Samtidigt lever samhället under bristhushållningens tryck. Det må förlätas brandförsvarets män om de fråga sig, om det kan vara riktigt att låta värdena gå till spillo, skyddade som de äro av för svaga organisationer. Frågan gäller både stad och land.

Brandkärerna måste ha vatten för släckningen. Staten har utlovat bidrag till branddammar, men ställer ej pengar till förfogande i den utsträckning, som behovet kräver. Och om man skulle få penningbidrag, kan det hänga upp sig på byggnadstillstånd, med nya dröjsmål och nya besvär. Detta samtidigt som i lag krävs bättre brandförsvar och medborgarna medelst propaganda underrättas om nödvändigheten härav. Kallas detta konsekvens?

Propaganda för allmänheten är bra, men för oss brandmän synes en brandförsvarets angelägnaste uppgift just nu vara, att rikta en intensiv propaganda mot statsmakternas restriktiva politik. Vi vill inte stå på undantagsstat. Vi tro att samhället — staten — är bäst betjänt av ett effektivt brandförsvar.

Vi hoppas på riksbrandinspektören och vänta att han — bildligt talat — "slår näven i bordet". Kan sedan denna artikel göra något gott i denna anda skulle det glädja författaren!

Högra och vänstra handen

I anslutning till omstående artikel kunna vi meddela att genom riksbrandinspektörens försorg en undersökning verkställdes av samtliga länsstyrelser över behovet av nybyggnader för brandförsvaret under 1950. Man kom därvid fram till ett investeringsbehov av cirka 21 miljoner kr. Sedan denna siffra meddelats myndigheterna har riksbrandinspektören fått direktiv från regeringen att utarbeta förslag enligt trenne alternativen: respektive 700.000, 1 miljon eller 1,5 miljon kronor.

Med andra ord i lyckligaste fall skulle av 21 behövliga miljoner kronor högst 1,5 kunna ställas till förfogande, vilket motsvarar c:a 8 proc. av behovet.

Vi ha även varit i förbindelse med några länsbrandinspektörer, och även de framhålla med skärpa hur förtvölad situationen ute i landet är. Här kommer brandchefen och gör sin plikt likmäktig vissa förelägganden, som industrimännen till fullo förstå och förklara sig villiga anslå medel till — just med tanke på att intet får underlåtas som i vårt beträngda försörjningsläge kan göras för att förhindra en brandkatastrof. Men så säger myndigheterna nej. Vad skall man då göra och hur skall man i fortsättningen förfara vid besiktningar?

I nr 44 av Vecko-Nytt påtalas branden i "norra Europas största amryllisodling i Hässelby", där skador för flera hundra tusen kronor uppstodo. Vämeplanman i växthusen hade utdömts, skriver tidningen, men ägaren hade trots upprepade och av ortens brandchef understödda ansökningar fått avslag, då man i arbetsmark-

nadsstyrelsen, enligt tidningens uppgift, svarat: "Det finns så många andra byggnader, där brandrisken är överhängande, så varför skall just ni få bygga om!"

Almungefallet är ett annat lika påtagligt exempel. Brandkåren hade sin materiel inrymd i en 3 våningars gammal kvarnbyggnad, som vid besiktning konstaterades otvivelaktigt vara en av ortens brandfarligaste fastigheter. Kommunen anslog pengar och sökte tillstånd till bygandet av en ny brandstation, med, som vanligt, avslag till följd. Men så brann kvarnen i januari i år, och det var med näpp och nöd man hann få ut kommunens elästäckningsmateriel ur eldhavet. Då kom byggnadstillståndet!

Otaliga liknande exempel kunna anföras, men det räcker med dessa. Man frestas ofrivilligt påpeka det gamla ordstävets om vänstra och högra handen. Situationen är ohållbar och myndigheterna tar på sig ett alltför stort ansvar om man framhärdat med den nuvarande restriktiva byggnadspolitiken. Den går ut över vår produktion, varigenom vårt ekonomiska läge ytterligare försämras. Här om någonsin gäller det att skapa en enhällig folkopinion, obunden av alla partiskrankor, som slår vakt omkring de stora ekonomiska värden som på detta sätt nu gå upp i rök genom myndigheternas underlåtenhetssynd.

Landets brandmän ställa nu helt sina förhoppningar till att inrikesministern skall låta sin vid olika tillfällen uttalade förståelse för brandförsvarets berättigade krav omsättas i snar handling!

Red.

Brandbil modell BRISSMAN, med svängt, bakåtlutande tak,

plats för 800 meter slang, tank om 800 liter, 2000 min/lit. frontpump. Levereras kompletta med chassi och pump eller byggas på egna chassi. Leveranstid för närvarande c:a 3 månader.

Billiga priser.

Begär offert.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Telefon 3333

Släckningsförsök med fast installation av kolsyra

Under våren 1949 utfördes i Vattenfallsstyrelsens regi vid Odensvi transformatorstation (under byggnad), nära Hallsberg ett antal försök avseende bl. a. kolsyresnös släckningsförmåga mot oljebrand i bergnisch. Därvid vunna erfarenheter gävo vid handen att kolsyra var ett gott släckningsmedel, men att dess funktioner vid släckningen kunde behöva ytterligare utredas. Då samtidigt behov förelåg att pröva vissa faktorer i samband med kolsyresläckning inomhus — förhållanden, som äro av intresse såväl för råkraftproduktionen som elverken och vissa industrier — beslöts att utföra ytterligare släckningar, men denna gång inomhus, i en transformatorcell. Vad man främst ville utröna var, dels den *kolsyremängd* som behövdes för säker släckning, dels betydelsen av *öppningar* eller luckor i rummets nedre del samt dels om möjligt själva *släckningsförloppet*. Försöken utfördes den 5 och 6 september vid Trollhätte kraftverk.

Anordningar och kostnader för försöken uppdelades så att lokal, försöksmateriel, tändmedel och handräkning tillhandahölls av SV under det att släckningsmedlet tillhandahölls av deltagande kolsyrefirmor.

1. Anordningar.

I en cell, fig. 1, antändes transformatorolja som utlagts å två plåtar med uppvikta kanter med måtten 70×140 cm. Cellen var tätande, men ej hermetiskt tillsluten med en stor träport, vilken på insidan var beklädd med träfiberplattor. I den ena porthalvan voro två rektangulära hål 29×39 cm upptagna. Vid utlösning av kolsyran tillslötos dessa automatiskt medelst två plåtluckor, som föllo ned å portens insida. Dessutom fanns en mindre observationsglugg, försedd med 3-dubbelt fönsterglas. Gluggen gav mycket begränsade observationsmöjligheter. Porten strävades på utsidan med en kraftig trästräva för att ej tryckas ut. Tillträde till

cellen erhöles genom en mindre dörr, 95×173 cm, i den högra porthalvan, vilken före varje försök även strävades med en trästräva.

För registrering av tryckvariationerna användes en manometer, som medelst slang och rör var ansluten till cellen genom den vänstra porthalvan.

Kolsyran tillfördes cellen från utanför uppställda tuber medelst ett $3/4$ " rör, som inuti cellen bildade 2 st. ramper med munstycken, en vid tak och en vid golv. Munstyckena hade en håldiameter på 3 mm.

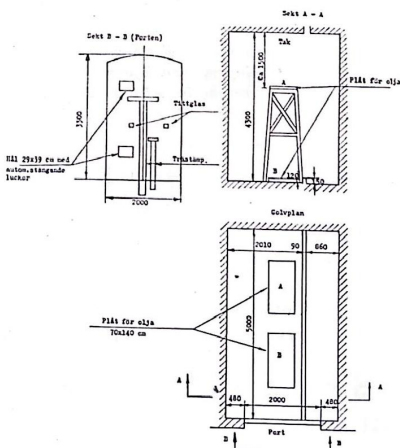
Cellens golvnya var 64 m^3 .

Kolsyrebatteriet omfattade tuber på 25 och 30 kg CO_2 . 1 kg CO_2 bildar vid $+18^\circ$ en volym av c:a 500 l.

Varje försök tog sin början efter det att oljan, som tändes med rödsprit, helt blivit antänd och försöksledaren kommanderat släck.

Vid försöken tjänstgjorde, utom försöksledaren, följande funktionärer för registrering av resultaten:

protokollförare,
tidtagare,
tryckavläsare,

BICAPA FILTERMASKER

— ett bra rökskydd

De ha lågt andningsmotstånd. Filtern skydda mot brandrök och brandgaser. Mot koloxid finnas särskilda filter.

Vid hög gaskoncentration eller syrebrist begagnas antingen syrgasapparat eller friskluftmask.

All slags rökskyddsmateriel erhålles från specialfirman

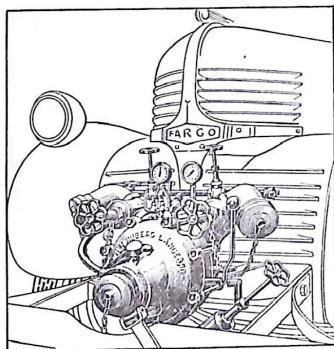
BIRGER CARLSON & Co. A - B

Kaptensgatan 6

STOCKHOLM

Tel. 67 91 30 (växel)

FRONTPUMPAR

för upp till 2000 m/lit.
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakuering, oljekylning och synkr. koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LANGEBRO

Tel. Kristianstad 10174 och 10178

BRANDREDSKAP

av alla slag

BRANDSLANGAR

BRANDARMATUR

BRANDROCKAR

RÄDDNINGSSREDSKAP

PYTS- & KOLSYRESPRUTOR

CO₂-UTRUSTNINGAR

m. m.

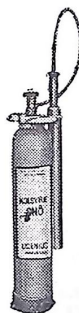
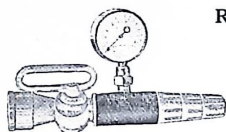
Brandredskapsfirman

ODENIUS

AKTIEBOLAG

GÖTEBORG

Östra Hamngatan 16

Tel.: 13 69 35
13 69 47
13 15 96

BRANDBILAR — AMBULANSER

och SPECIALFORDON för BRANDKÄRER byggas vid vår karosseriverkstad i önskat utförande.

Försäljning av alla slags förekommande brandredskap.

Tillverkning av: Slangväskor och vattentankar
(Begär offert!)

Brandskyddstekniska Byrån, Kalmar

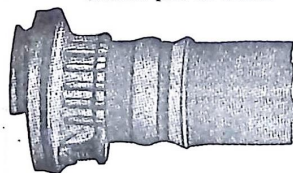
Ulfeldsgatan 16

Tel. 129 76 - verkst. 161 76

Använd **Brissmans** patenterade monteringshylsa av aluminium

Svenskt pat. nr 116359

vid montering av Edra brandslangar.

Den starkaste och bästa hittills använda monteringsmetod, provad upp till 70 kg. tryck pr kvcm., skyddar slangen för sönderslagning mot kopplingshalsen, går lätt och fort att utföra utan förkunskap, ingen nitning. Begär broschyr och prislista. Provväpparat sändes kostnadsfritt. Vi äro auktoriserade försäljare för Jonsereds slangar och all slang som levereras av oss monteras med den nya hylsan.

Engelskt pat. nr 579395

BRISSMANS BRANDREDSKAP — HALMSTAD

Inneb. f. Brandmästar F. Brissman — Norra Vågen 31 — Tel. 3333

utlösningsspersonal för kolsyran, observatör av portarnas förhållanden, samt vid de tre sista försöken filmfotograf.

Ur detaljprotokollet lämnas följande

2. Redogörelse för försöken.

Sammanlagt utfördes 11 försök med kolsyrekoncentrationer om 20, 25, 50 och 100 proc. *Släckning* erhöles vid samtliga försök.

Vid prov beträffande verkan av *öppen dörr* eller öppna luckor, visade det sig att — åtminstone vid nu utförda försök — släckningen icke påverkades.

Oljemängden i vardera plåten varierade mellan 15 och 30 lit., vilket innebär att oljan på plåtarna städs hade ett visst djup. Vid ett antal försök uthålles och antändes olja även på cellens golv till växlande djup. Ytan av den brinnande oljan blev vid sistnämnda försök c:a 5 m².

Antalet *utströmningsmunstycken* för kolsyran varierades mellan 4, 6 och 10 utan att släckningseffekten härigenom påtagligt förändrades. Tvärtom erhöles med det mindre antalet munstycken goda släckningsresultat.

Enär termoelement icke kunde disponeras för försöken och direkt observation av släckningen på grund av den starka utvecklingen av rök och kolsyra kunde göras endast då dörren hölls öppen (i två försök), kunde exakta *släckningstider* i allmänhet icke erhållas. I stället förfors så, att då utströmningen av kolsyra genom avlyssning bedömdes hava upphört, dörren öppnades, varvid släckning städs kunde konstateras. Sålunda konstaterade tider varierade mellan 35 och 135 sek., beroende på antalet munstycken och insatt kolsyremängd.

Vid fem försök kunde *tryckvariationer* i cellen med säkerhet fastställas, varvid i regel först ett övertryck uppträdde, åtföljt av ett undertryck eller normalt tryck i ett fall, t. o. m. av ett förnyat övertryck. Tryckvariationerna voro städs av tämligen ringa styrka. Enär det ej var möjligt att få cellen hermetiskt slutet — detta blir också ytterst sällan fallet i verkligheten — kunde vid övertrycken förmärkas en mindre utströmning av rök och kolsyra genom otätheter

i porten. Vid ett av försöken utblåstes utan eld och i helt tillsluten cell 50 proc. kolsyra enbart för att studera *tryckverkningsarna*. Inga tryckförändringar kunde iakttagas.

Stängning av luckorna vid släckning skedde genom särskilda luckavkopplare, påverkade av kolsyran. Dessa avkopplare fungerade väl och utlöstes i allmänhet 2 sek. från kolsyrens påsläppande.

Ifråga om iakttagelserna beträffande kolsyrans verkan på andningsorganen hänvisas till 3 "Diskussion och slutsatser".

Släckningsförloppet kunde icke iakttagas på grund av rökens och kolsyrans skymmande verkan.

3. Diskussion och slutsatser.

De använda *kolsyremängderna*, 20—100 proc., gävo, som redan sagts, i samtliga fall släckning. Även om alltså släckning erhöles med koncentrationer om 20 och 25 proc. får man härav icke draga den slutsatsen, att dessa förhållandevis små mängder alltid och under alla förhållande ge släckning. Sådana förhållanden som starkt drag genom sprängning vid explosion av dörrar eller portar eller misslyckat stoppande av fläkt eller fördröjd släckning, varigenom upphettning sker av golv, stativ o. d., med därav följande återantändning m. m., kunna o-gynnsamt påverka släckning med låga koncentrationer. Man bör därför hava en säkerhetsmarginal av kolsyra, som ej bör sättas lägre än 30 proc., alltså en minsta koncentration av c:a 50 proc.

Utströmningstiderna variera. Antalet munstycken har därvid spelat mindre roll än man kunnat förmoda. De längsta tiderna erhöles med 10 munstycken och koncentrationer om 20, 25 och 50 proc., de kortaste med 6 munstycken och koncentrationer om 25 proc. Förklaring till variationerna kan ej lämnas.

Även *släckningstiderna*, sådana de kunnat utrönas vid försöken, variera högst avsevärt. Det sannolika är dock att släckning städs ägt rum på ett mycket tidigt stadium (vilket även konstaterats vid tidigare utomhusförsök). Detta kunde konstateras vid två försök, då direkt observation av främre och delvis av bakre

plåten var möjlig. Denna tidigare släckning är emellertid av mindre praktiskt värde, när öppnande av det stängda rummet och inträngande för att konstatera släckning, ur säkerhetssynpunkt icke bör äga rum förrän kolsyran slutat utströmma (och behövlig vädring ägt rum).

Utströmningen av rök och hetluft genom luckorna eller springor i portarna var obetydlig och skulle säkerligen icke varit störande i en källare e. d. lokal. Här måste man dock hålla i sikte, att förhållandena vid och efter en explosion kunna vara avsevärt sämre. Endast vid ett försök skedde nu en utpuffning av en c:a 1,5 m lång låga genom nedre lucköppningen, när kolsyran drogs på och innan luckan fälldes.

Antalet munstycken inverkar icke på avgörande sätt på släckningsresultatet. Tvärtom ha de kortaste konstaterade släckningstiderna erhållits med mindre antal munstycken. Även två försök med 1/2" rör, där rördiametern var = summan av 17 munstycken, visade ingen snabbare släckning. Man kan därför påstå att 10 st. munstycken inneburo överdimensionering av släckningen i detta rum, 64 m³, och att 4—6 munstycken bäst motsvarade förhållandenas krav. Huvudsaken synes vara att munstyckenas antal och diameter avvåges så att en för släckning erforderlig minimimängd av kolsyra inom kort tid fyller rummet. Det är icke nödvändigt att munstyckena riktas mot elden (den plats, där elden väntas), snarare erhålles en jämnare, lugnare och lika snabb släckning, om de riktas från elden.

Man har tidigare förmodat att den utströmmande kolsyran skulle skapa ett övertryck, varigenom sprängning av lokaler eller dess dörrar, luckor etc. riskerades. Detta visade sig här icke bli fallet. Endast vid användning av 10 munstycken vid låg kolsyrekoncentration erhöles vissa, föga betydande tryckvariationer. Vid de högre koncentrationerna, 50 och 100 proc., uteblevo dessa variationer eller blevo praktiskt taget betydelselösa såsom vid prov med 100 procentig kolsyra, där dörren sakta trycktes upp till en mindre del. Förklaringen till dessa fenomen återstår att söka. Man kan tänka sig följande. Vid två försök voro de nedre munstyckena riktade mot den ned-

re oljebranden, varvid åstadkoms en häftig upplämning av elden; sannolikt beroende på dels lut i rören och dels ejektorverkan av den utströmmande kolsyran. Denna påskyndade förbränning hade till följd en häftig temperaturstegring, som mycket kraftigt utvidgade gaserna i rummet. Övertrycket visade sig dels på tryckmätaren, dels i form av eldslågor vid öppningarna i dörren. När kolsyran lyckats släcka och kyla ner gaserna i rummet sammandrogos naturligt nog desamma och ett undertryck uppstod, vilket ej utjämndes av den utströmmande kolsyran. — Summan av saken torde dock vara, att fast kolsyreinstallation som sådan synes medföra risk för sprängning av lokaler där installationen verkar. En helt annan sak är *oljeångornas sprängverkan* på utrustningen, som måste anses medföra risker även för lokalerna. Denna risk föreligger, vare sig fast släckningsinstallation finnes eller ej.

Försöken med *öppen dörr* (öppna luckor) gjordes för att undersöka, om släckning kan vinnas även om oljeexplosionen kastat upp dörrar, luckor etc. Av försöken att döma är detta fallet.

Risker för personal från den ur rummet *utströmmande* kolsyran syntes vara ganska ringa. Dels skedde utströmningen tämligen efter markplanet, dels voro de utströmmande kvantiteterna små. Redan fr. o. m. dörrens öppnande efter varje försök kunde man utan obehag uppehålla sig c:a 1 m utanför dörren. Däremot var det förenat med avsevärt obehag att söka intränga i rummet, innan utvädring skett, beroende på att man då fick inandas kolsyra, blandad med den fräna oljeröken, som för övrigt är mer eller mindre farlig genom förekomsten av koloxid. Naturlig vädring tog vid lägre koncentrationer 8—10 min., vid 50 proc. koncentration 35—40 min., innan vistande i rummet utan obehag var möjligt. Med fläkt nåddes samma resultat på ungefär 50 proc av angivna tider. Vädring måste äga rum, innan inträngande sker.

Sammanfattning.

Av vad ovan sagts, kunna följande slutsatser sammanfattningsvis dragas.

a) Kolsyra i fast installation är ett lämpligt släckningsmedel för vissa bränder (oljebränder) i slutna lokaler.

Branden i Elektriska AB Skandias fabrik, Arboga

Fredagen den 30 september kallades Arboga brandkår genom larm från Elektriska AB Skandias automatiska brandalarmanläggning till den i närheten av järnvägsstationen belägna fabriken.

Byggnaden var uppförd i en våning med väggar av tegel eller slaggbetong samt tak av trä, täckt med papp. Någon sektionering fanns ej utan byggnadens inre utgjordes av en större hall samt en del mindre lokaler skilda från hallen genom av fönster och dörröppningar genombrutna stenväggar. Över byggnadens mitt löpte en glaslanternin. Taket öster om denna var med någon meters spånfyllt mellanrum försett med undre innetak över en läktare, som gick utmed hallens östra del. I hallens mitt finns ett rum innehållande en luftkompressor. Taket i hallen uppbars av oskyddade järnkonstruktioner. Automatisk brandalarm var installerad och ansluten till brandkårens brandtelegrafnät.

Öster om fabriken låg ett spannmåls-lagerhus av trä på endast 5,3 m. avstånd samt ytterligare en lagerbyggnad av trä. Den senare var ganska nyligen uppförd trots brandchefens avstyrkan. Väster om fabriken var Albin Rapps konfektionsfabrik belägen, en trevånings tegelbyggnad med papptak, på endast 13 m. avstånd. Invid denna byggnad låg ett större vedupplag.

Brandkåren erhöll larm kl. 6.35 på morgonen. Vid framkomsten hade nästan al-

la sektioner på automatiska brandalarm-anläggningens centralapparat utlösts. Detta kunde möjligtvis bero på, att elden i närheten av centralapparaten bränt av de ingående ledningarna. Den stora hallen var full med rök, som omöjliggjorde all sikt. Här och var i röken skymtades smärre eldhärdar. Dessa angrepos med 5 slangledningarna från brandposter (se bild 1). En av ledningarna drogs upp på taket, där rök trängde ut vid lanterninen. Elden hade enligt uppgift av några arbetare börjat vid kompressorrummet, där en kraftig eldslåga slagit ut. Eldhärden bekämpades och den värsta elden syntes släckt.

Då inträffade en explosionsartad över-tändning vid taket över läktaren, längs lanterninen i hallen. Antändningen kom så snabbt och hettan blev så stark, att

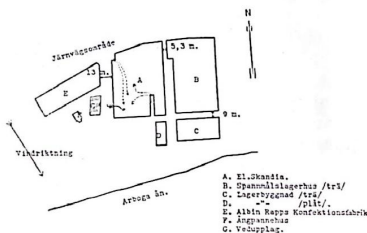

Bild 1.

Brandkårens första angrepp.

b) Kolsyremängden bör av säkerhetsskäl ej understiga 50 proc. (siffran kan ev. diskuteras).

c) Antalet munstycken bestämmas med hänsyn till rumsvolymen och synes ej behöva överstiga 1 munstycke per 10 m³ (?).

d) Munstyckena riktas ej mot förmodade platser för eld.

e) Öppningar i golvplanet (nedre luckor och öppningar) böra lämpligen automatiskt stängas vid släckning. Om även i övre planet tätande luckor skulle stängas, föreligger föga risk för sprängning av rummet eller byggnadsdetaljer i detta.

f) Även om dörr till rummet slagits upp vid explosion i utrustningen, torde kolsyran kunna släcka elden.

g) Riskerna för personal från den utströmmande kolsyran äro ringa. Vädring är nödvändig före vistelse i lokalen. Snabbare utvädring erhålles genom fläktning.

Dessa slutsatser äro grundade endast på nu utförda försök och få därför tillmätas giltighet endast för dem. De kunna dock anses vara vägledande även i övriga fall och böra beaktas vid utförande av fasta installationer av kolsyra.

Carl Bexell,

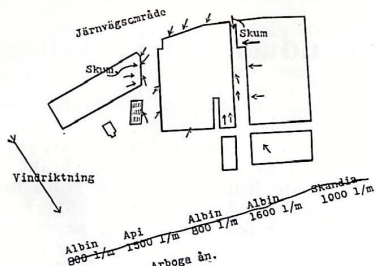

Bild 2.

Slutskedet. Skydd av kringliggande byggnader samt dämpande av den stora eldhärden.

en del av brandmännen hals över huvud måste lämna slangledningarna och störta ut. Elden spred sig med rasande fart längs det torra och oljeindränkta taket över hela hallen och in i angränsande lokaler. Ytterligare 9 slangledningar utlades, varvid brandkårens 1600 och 800 l/min. motorsprutor placerades vid Arbogaån. Hjälp begärdes från Centrala Flygverkstäderna i Arboga. Fabriken egen 1600 l/min. motorspruta placerades även vid ån. Elden kunde emellertid ej hejdas utan hade snart spritt sig över hela fabriksbyggnaden och hotade starkt de närliggande byggnaderna. Köpings brandkår kallades till hjälp. Ytterligare 8 slangledningar utlades, varvid flygverkstädernas 1500 l/min. samt Köpings 800 l/min. motorsprutor placerades vid ån.

Med kometrör skumbelades de mest hotade delarna av A. Rapps konfektionsfabrik samt spannmålslagerhuset. Inalles 22 strålar bekämpade nu elden (se bild 2).

De kringliggande byggnaderna skyddades och blevo endast obetydligt svedda medan Elektroskandias fabrik totalskadades. Endast stenväggarna stodo kvar. Den dyrbara maskinuppsättningen blev helt förstörd. Brandskadorna beräknas i skrivande stund uppgå till omkring 8 miljoner kronor.

Brandorsaken är ännu ej klarlagd. Brandens omfattning beror på det ur brandskyddssynpunkt felaktiga byggnads sättet, den stora hallen i avsaknad av all sektionering, det brännbara taket samt att inga av de befintliga väggarna dragits upp genom yttertaket. Den explosionsartade övertändningen torde ha uppstått på grund av den anhopning av brännbara gaser som samlats vid lanterninen i taket. Elden hade förmodligen gått fram från början i mellanrummet mellan ytter- och innertaket över läktaren, där den först upptäcktes av brandkåren. Detta utrymme var ej skyddat med termokontakter, varför elden här kunde breda ut sig i lugn och ro. Tack vare brandkårens insats kunde en större katastrof undvikas, vilken låg mycket nära till hands genom den illa planerade bebyggelsen med synnerligen brandfarliga komplex alldeles in på brandobjektet.

Ove Werngren.

All brandmateriel får Ni från

MOLIN & WESTBERG

MALMÖ

NORRA VALLGATAN 34 - Ring Malmö 38840, 75912

MOWE är ensamförsäljare för s. Sverige av ELME vulkapparater.

MOWE levererar brandbilar från en av Sveriges förnämsta karosserifabriker.

AMASON slangtvätt. Helt av metall och utan rörliga delar. Tids- och arbetsbesparande. Ca 150 brandkåror använda AMASON slangtvätt. Leverans från lager.

Några erfarenheter av skogsbrandsläckning i utlandet

Amerikanerna har aldrig underskattat faran av skogsbränder. I Washington finns en byrå, som lägger ned all sin tid och alla tillgängliga ekonomiska resurser på bekämpandet av detta hot. Åtgärderna för vakthållning mot samt förebyggande och släckning av skogsbränder drog under 1944 en kostnad av närmare tre miljoner pund.

De vidsträckta skogsbältena i Nordamerika har varit svårt hemsökta av eld och brandskadorna beräknas årligen i genomsnitt uppgå till två miljoner pund. Över hela Amerika förekommer varje år ungefär 200.000 skogsbränder, som ödelägger eller allvarligt skadar mer än 120.000 kvadratkilometer skog, d. v. s. en landareal motsvarande ungefär södra Sverige upp till Stockholms breddgrad.

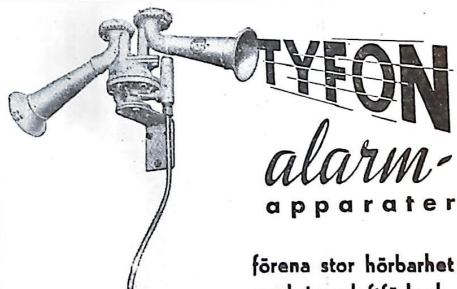
Den för skogseld farliga perioden infaller i februari och mars, innan ännu saven stigit i träden och då marken är täckt av en tjock matta av ruttna löv. En kort torka försätter löven i ett synnerligen lättantändligt tillstånd.

De tre främsta orsakerna till skogsbrand är blixtnedslag, avsiktlig anstiftan och mänsklig vårdslöshet, av vilka anstiftan är den mest irriterande. Av 85.789 bränder i bevakade områden 1942 konstaterades att 26.571 var mordbrännarens — eller sabotörers — verk.

I dag är radion och flygplanet skogsbrandväsendets viktigaste hjälpkällor i områden med vidsträckta skogar. Till de tekniska finesserna hör också portabla jordborrningsmaskiner, som tjänar till att skaffa fram vatten, där sjöar och floder inte kan nås eller inte förslår. Vidare har s. k. "vindblåsare" — d. v. s. apparater, som framkallar ett stormliknande luftdrag — många gånger varit till nytta för att leda en brand i önskad riktning. Ännu återstår det dock för vetenskapen att upptäcka något som är mer effektivt än en naturlig eller av människor arrangerad brandgata eller moteld.

Världens största flygbrandkår i Kanada.

I norra Ontario i Kanada finns en av de största flygbrandkårerna i världen. Den räddar tusentals kvadratkilometer skog varje år genom att snabbt transportera folk och materiel till områden, där eld brutit ut. Tiden är dyrbar, när det gäller att få bukt med skogsbränder, — om elden inte på ett tidigt stadium kan bringas under kontroll lägger den ofta hundratals kvadratkilometer skog i aska. Trettio piloter och tjugofem flygmekaniker sköter brandskyddets trettio flyg-

TYFON
alarm-
apparater

förena stor hörbarhet
med ringa luftförbruk-
ning. Fungerar obe-
roende av elektrisk
ström.

Drives från fristående be-
hållare eller kopplas till
befintlig tryckluftledning.

för BRANDKÄRER
FABRIKER
RÅLSBUSSAR
MOTORVAGNAR
MOTORLOKOMOTIV

Grundat
1840

KOCKUMS
MEKANISKA VERKSTADS AB · MALMÖ

plan, som är baserade på tjugotre strategiskt valda punkter i norra Ontario. Organisationen har mer än 900.000 kvadratkilometer land att avpatrullera — således en yta av två gånger Sveriges storlek och lite till.

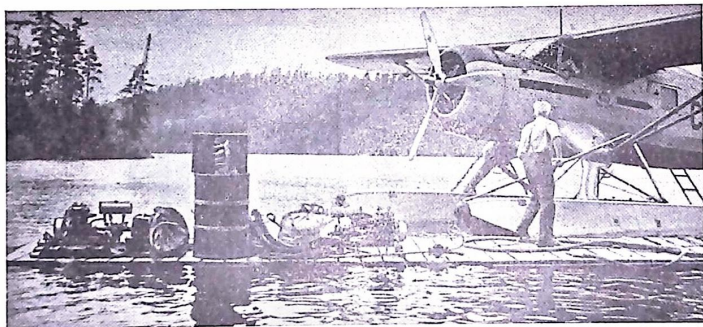
Även i Förenta Staterna utnyttjar man flygplan på många sätt: för direktbekämpning av eld, för fastställande av brandplatsers läge och för transport av folk och materiel till ställen, som inte kan nås på annat sätt utan allvarlig tids-spillan. Där det inte finns en yta stor nog att landa på — det händer ofta i skogsområden — släpps personal och redskap ned i fallskärm. Det första försöket i den vägen gjordes 1939, när tre män med fullständig släckningsutrustning hoppade ned i Chelan National Forest. Tjuugo minuter sedan larmen gått var de i arbete på brandplatsen. Sedan dess har man gjort stora ansträngningar

hövts timmar för att nå en brandplats tar det nu med flygplan endast några minuter.

Högexplosiva bomber för att kväva elden.

Kemikalier sprids ibland från flygplan eller kastas ned i bomber för att hålla hotande bränder i schack tills förstärkningar i manskap och materiel hinner anlända. Ammoniumfosfatbomber har visat sig vara en av de mest lyckade kemiska sammansättningar som använts. Man har även gjort försök med högexplosiva bomber enligt teorin att den vid explosionen uppkastade jorden skulle dämpa och kväva elden. Komprimerad koldioxid används vidare med stor framgång vid släckning av skogsbränder.

Metoden att sprida kemikalier från flygplan har i USA kommit till använd-

Det kanadensiska skogsbrandväsendet förfogar över sjöflygplan, som transporterar brandmän och släckningsredskap till brandplatserna.

för att utbygga metoden. Erfarenheter från kriget har utnyttjats så till vida att man inom den amerikanska skogsvårdsorganisationen bildat en kår av f. d. fallskärmsoldater för släckning av skogseld.

Vakter i utkikstorn och markpatruller, båda utrustade med radiosändare, står i ständig förbindelse med brandflyget, närmaste brandavdelning och skogsvaktare. Så snart eld eller rök upptäcks, slås alarm och där det tidigare skulle ha be-

ning i stor utsträckning även för att bekämpa bränder på stora fält med växande gröda. Från snabba maskiner, som flyger ungefär tio meter över marken, sprids kemikalierna över det angripna området. Så långt tillbaka som 1935 använde ryssarna flygplan för att begränsa bränder på stora åkerarealer med resultat, som var mer tillfredsställande än tidigare, då man plöjde upp en sorts brandgata i säden.

Kanada, Frankrike, Sydafrika och Sov-

jetunionen är andra länder, som från tid till annan härjas av förödande skogsbränder. 1944 drabbades Kanada av den svåraste under många år, varvid stora mängder värdefullt timmer i norra Ontario, längs British Columbias nordgräns och i nordvästra Alberta gick upp i rök. Många bondgårdar, nybyggarhem och virkes- och timmerupplag förfordades av eldväggar, som ett tag utbreddes sig med en hastighet av tjugo kvadratkilometer om dagen. Portabel eldsläckningsmateriel måste per flygplan skyndsammast framskaffas till avlägsna trakter, och ett stort antal brandmän ansträngde sig till bristningsgränsen för att få bukt med lågorna.

Branden på Table Mountain 1926 — antagligen förorsakad av mordbrännare — anställde skador för 250.000 pund. Vid ett senare datum — juli 1945 — lades mer än 80 kvadratkilometer skog i franska departementet Gironde i aska på några få dagar, och sommaren 1946 ledde förödande skogsbränder i Frankrike och på New Foundland till förlamande ekonomiska förluster. I flera dagar kämpade brandmän på New Foundland förvägs för att begränsa eldens härjningar, som tvingade mer än 4.000 personer att lämna sina hem. Två mindre städer blev förstörda, andra hotades länge. Vid en tidpunkt utbröt mer än trettio bränder samtidigt, varav tjugotre längs en 16 mil bred front.

Regeringen i Sydafrika ser så allvarligt på hotet från skogsbränder, att den utrustat skogspoliserna med befogenhet att arresteras varje person, som tappar brinnande tändstickor eller tömmer glödande pipaska i skogen, vare sig det sker av våda eller andra orsaker. Den som döms för anstiftan av skogsbrand, kan få ända upp till fjorton års straffarbete. Det säger något om skogens värde.

P. L.

Prenumerationslista för 1950

medföljer som bilaga detta nummer av tidskriften. Glöm icke att snarast ifylla densamma och insända den till angiven adress — Ni besparar Er själva och vår distribution därigenom åtskilligt besvär vid årsskiftet. Ske alltså!

Hälsingborgs brandkår

"nordiska mästare" i brandkårsfotboll

Stående fr. v.: Hans Svensson, Karl Svensson, Sven-Ove Svensson, Ove Arvidson, John Wikdahl, Erik Trygg, Ive Ekberg.

Knästående fr. v.: John Gunnar Nilsson, Börje Palm, Kurt Celano, Paul-Erik Lindqvist.

Ovanstående rubrik stod nyligen över en artikel i Hälsingborgs Dagblad om idrotten vid Hälsingborgs brandkår. Av artikeln framgår, att hälsingborgsbrandmännen under året bl. a. spelat följande fotbollsmatcher:

Köpenhamns brandkår—Hälsingborgs d:o	3—4
Hälsingborgs brandkår—Göteborgs d:o	3—1
Hälsingborgs brandkår—Stockholms d:o	4—2
Malmö brandkår—Hälsingborgs d:o	4—5

Som synes enbart segrar. Visserligen saknar man Oslo och Helsingfors brandkårer, vilka dock enligt artikeln knappast kunna göra dem äran stridig. Vidare får man veta att hälsingborgsbrandmännen mött det allsvenska H. I. F., där man dock led nederlag, men att detta var revansch sedan i fjol, då brandmännen vunno med hela 7—4.

Det är glädjande att kunna konstatera det livliga idrottsutbytet mellan brandkåren emellan, inte bara vid de större utan även vid de mindre kårerna, ty oenkligen är ju idrotten ett icke ringa medel, att till gagn för tjänsten främja den kamratliga gemenskapen bland folk emellan.

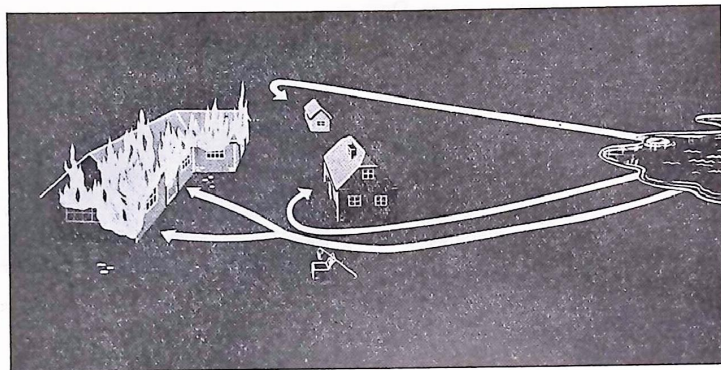
Ärligen arrangeras brandkårsjägarskap i orientering och skidloppning, men varför icke utöka desamma till omfattning även t. ex. fri idrott, fotboll och brottning? Och varför inte "brandkårslandskamper"? Med de talrika elitidrottsmännen, som finnas inom brandkårsidrotten, borde dessa kunna bli ekonomiskt bärkraftiga.

*

Ja, vad säger man på andra håll inom brandkåren om detta skånska förslag?

Red.

Riksförbundets nya film

Brandsläckningstaktik är namnet på riksförbundets nya undervisningsfilm enligt manuskript av rektor Torsten Mohlin och med sekreteraren, kapten Anders Ekberg som teknisk rådgivare.

Med denna film har vårt magra förråd av lämpliga undervisningsfilmer på brandförsvarets område fått ett värdefullt tillskott. Det är väl egentligen släckningsbefälhavaren som man främst siktar på med filmen, men även varje man inom kåren har åtskilligt att hämta av densamma. På ett mycket skickligt sätt får man nämligen fram lagandans betydelse även för släckningsarbetet. Härvid använder man sig av väl valda bilder från en fotbollsplan, såväl under match som träning, varvid man genom snabba övergångar till eldsläckningen på ett både medryckande och övertygande sätt fångar åskådarnas intresse. De i filmen riktigt inlagda s. k. trixbilderna — en välförtjänt eloge åt tecknaren — ökar värdet av filmen, då man härigenom kunnat undvika för lång och torr speakertext.

Ur innehållet kan förtjäna framhållas att man får se såväl lättare som tyngre materiel i arbete, varför filmen synnerligen väl lämpar sig för såväl undervisnings- som rena underhållningsändamål evad det gäller både yrkes- som övriga kategorier brandmän. Det är AKA-film

som med sitt pålitliga garde står för den tekniska utformningen av filmen, och såväl regissör som fotograf och speaker ha med heder skilt sig från sitt uppdrag.

Filmen finnes nu tillgänglig för visningar och kan, som framgår av här införd förteckning rekvireras på sedvanligt sätt.

Red.

Utnämningar.

Till brandmästare i Ämål har utnämnts brandmästaren Arne Nilsson, Hudiksvall.

Till brandmästare tillika vice brandchef i Hudiksvall har utnämnts brandförmannen Armand Jonasson, Karlskoga.

*Mössmärken
Gradbeteckningar
Armbindlar
Tjänsteålderstecken*

Aug Holts Gulddragerifabriks A-B

Mäster Samuelsgatan 67 — Stockholm
Tel. 20 78 58 och 10 05 33

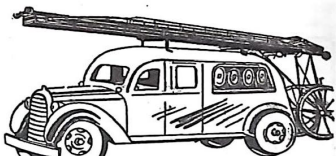
BRAND - stegen

av stål i WI-BE konstruktion är på samma gång lätt och stabil och kan skötas och transporteras av två man. Den når 18 meter högt — med extra toppdel 21 meter.

Allt i brandstegar:

Skarvstege konstruerad i samråd med Svenska Brandkårernas Riksförbunds Arbetskommission, hopfällbar hakstege, fasta brandstegar, räddningsstegar etc. tillverkas av stålör i WI-BE patenterade stabila utförande.

Begär katalog och offert!

MORA

TEL. 480

Detta märke

på Edra försäkringsbrev garanterar
ett effektivt försäkringskydd

Vid försäkringsbehov anlita därför

HANSA

STOCKHOLM

Telefon: 23 85 40.

Örebro stads brandkår 50 år

Örebro stads brandkår har nyligen firat sitt 50-års jubileum med en högtidlighet på brandstationen, varvid ett antal av kårens medlemmar erhöles medaljer.

I samband med jubiléet har en av fil. dr. B. Waldén författad minnesskrift över "Örebro Brandförsvaret genom tiderna" utgivits. Ur denna rika källa kommer red. att med brandchefens Grönlunds medgivande då och då låna några smakbitar, och för dagen:

"Alldenstund Örebro Stadz Jinwånare nu detta år förspordt ett stort gudz

wredes tecken öfwer sig igenom den tätt efter annan uppkomne branden hwaraf hehla staden oftta gånger stådt i största fahra, det wår nådige gud eij sielf medellst sin hielprijka hand, den samma dämpat; fördenskull och som näst det honom allena derföre af hiertat lof och prijs hembåras bör, *jämwohl nödwändig synas, att man eij gör sig säker utan efter all menskelig fljrt och gjörlighet wid en slijk ytterligare påkommande fahra ställer sig i den ordning* (kurs. av red.) att med gudz bistånd hon försicktigt kan mötas och tidsigt motstånd göras..."

Stavningen är originaltextens i brandordningen av den 7 juni 1721.

Brandmästare

Nyinrättade befattningen som BRANDMÄSTARE, tillika vice brandchef, vid brandkåren i Vingåkers municipalsamhälle kungöres härmed till ansökan ledig för tillträde den 1 januari 1950.

Kompetensfordringar: Praktisk erfarenhet i brandtjänst, goda befälsenskaper samt godkänd brandmästarekurs kat. I vid Statens Brandskola.

Avlöning utgår enl. löneklass 15 i Statens lönereglemente, löneplan I och ortsgrupp 3 + 12 % dyrtidstillägg, vartill tillkommer beklädnadsersättning med kr. 250:— per år.

Den som önskar tillgodoräkna sig förut gjord tjänstgöringstid, har att ange detta i ansökningshandlingarna.

Blivande innehavare av befattningen är skyldig bebo tjänstebostad och härför erlagga fastställd hyra. Befattningshavaren är dessutom skyldig underkasta sig de bestämmelser i gällande eller blivande tjänste- och avlöningsreglemente jämte de föreskrifter i övrigt som i vederbörlig ordning äro eller kunna bli fastställda.

Sökande är skyldig att efter anfordran förete läkareintyg.

Ansökan, åtföljd av läkareintyg, meritförteckning och betygsavskrifter jämte de handlingar sökanden vill åberopa, skola ställas till brandstyrelsen i Vingåkers municipalsamhälle och vara till brandstyrelsen inkomna senast den 10 december 1949.

Närmare upplysningar om befattningen lämnas av brandstyrelsens ordförande. Tel. Vingåker 109.

Vingåker den 10 november 1949.

BRANDSTYRELSEN.

Knappar-, Möss- & Medlemsmärken

för Svenska Brandkårernas Riksförbund

C. C. Sporrong & C:o

Kungsgatan 17, Stockholm 7 Tel. Namnanrop »SPORRONG & C:o»

Ny sprängämnesinspektör

Till sprängämnesinspektör efter major C. F. Westrell, som den 1 oktober 1949 avgått med pension, har Kungl. Maj:t utnämnt förste byråingenjören i Sprängämnesinspektionen, civilingenjör Alfred A. Billberg. Den nye sprängämnesinspektören är född i Stockholm 1902 och utexaminerades från Kungl. Tekniska Högskolans avdelning för kemi och kemisk teknologi 1926. Han var under flera år expert hos Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap beträffande kemisk industri och försörjningen med flytande bränslen och medverkade under denna tid i ett flertal utredningar i samarbete med Ingenjörsvetenskapsakademien och företog i samband därmed ett flertal utländska studieresor.

Under kriget åtnjöt han en tids tjänstledighet från Sprängämnesinspektionen för tjänstgöring i Statens Ammunitionsnämnd.

Den nye sprängämnesinspektören har publicerat ett betydande antal uppsatser i aktuella tekniska frågor i olika facktidsskrifter.

Alfred A. Billberg

ORDET FRITT

Telefonförbindelse mellan spruta och brandplatsen,

är ett problem som vi inom Kvänums brandkår ofta har diskuterat. För vår del har vi nu försökt lösa detta, genom att medelst fälttelefon komma i kontakt med motorsprutorna. För närvarande har vi två bärbara telefonapparater, en följer med sprutan, och den ena är placerad på brandbilen. Telefontråden är upprullad på en rulle av plåt, med centrumtag, så att om inte hela trådlängden går åt, kan kontakt erhållas trots den icke upprullade tråden. Beträffande signalerna så bör nog ringklockorna kanske förstärkas el. dyl. ty man förstår nog att svårigheter kan uppstå om flera sprutor bli placerade vid samma vattentag, klockorna måhända är för svaga. Nattetid kommer vi att försöka få signallampor på apparaterna, som tändas vid uppringningen.

Varför undertecknad skriver i denna tidskrift om denna sak är, att mig veterligt inte någon brandkår har sådan förbindelse som här har sagts. Det skulle vara mycket intressant att få några synpunkter eller andra förslag i denna så viktiga eldsläckningsdetalj.

L. MALMBERG.

Brandchef.

Jo, jo . . .

Nedanstående teckning med text är "lånad" ur "Arbetet".

— Oskar — — — ähum — — — jo, du vet det där brevet som du bad mej sända till brandförsäkringsbolaget — — —

Bemärkelsedagar

50 år.

16/12 Brandmästare Erik Bridal, Stockholm.

18/12 Brandmästare Thorsten Hesselbom, Ämäl.

40 år.

21/12 Brandmästare N. S. Westerberg, Linköping.

Birger Carlson & Co. AB, Stockholm,

har i dagarna utgivit ett prospekt över syrgasapparat typ SR 1. Prospektet som dessutom är en fullständig bruksanvisning kan rekvideras direkt från firman.

NOTISER

Nordiska brandteknikermötets berättelse — kan beställas.

Omkring nyår kommer berättelsen över det Nordiska brandteknikermötet 1949 i Köpenhamn föreligga i tryck. Antalet exemplar blir avsevärt större än antalet deltagare, enär det förväntas att ett stort intresse kommer att föreligga också utom deltagarnas kret.

Berättelsen, som är rikt illustrerad, innehåller förutom föredragen också samtliga diskussionsinlägg, och behandlar följaktligen: "Brandsäkerhet inom hotell", "Brandväsendets tunga släckningsenheter", "Stationsalarmanläggningar", "Brandväsendets civilförsvarsorganisation", "Eldsläckning i hamnområden", "Flygplatsernas brandskydd", "Pionjärtjänsten" och slutligen frågan om "Brandtelegraf eller ej".

Bokens pris blir för deltagare 5:— danska kronor och 15:— danska kronor för icke deltagare. Rekvisition torde sändas senast den 1 december 1949 till brandinspektören Baekgaard, Huvudbrandstationen, Vester Voldgade 80, Köpenhamn V. Berättelsen sändes därefter per efterkrav.

Se upp med soteldarna!

En 1700-tals herrgård i norra Småland, en 30 meter lång tvåvåningsbyggnad med ett 20-tal rum, ödelades natten till den 23 december 1948 av en våldsam brand. En i övre våningen boende dam räddade sig undan elden i sista ögonblicket.

En skorstenseld hade tidigare på kvällen förekommit, och några gnistor ha tydligen legat och pyrt, ty vid halv 1-tiden på natten slog elden upp för fullt och spred sig så snabbt, att ingenting kunde räddas ut ur byggnaden, som vid halv 4-tiden på torsdagsmorgonen var totalt nedbrunnen.

Försäkringsvärdet torde röra sig om ca: 130.000 kronor.

Med hänvisning till ovanstående vilja vi rikta uppmärksamheten på att icke nonchalera soteldarna, utan göra omsorgsfulla undersökningar och hålla tillräckligt lång och effektiv bevakning.

Brandhårdiga dörrar.

Följande firmor, som f. n. tillverka dörrar, äro av Statens Provningsanstalt godkända såsom brandhårdiga.

Godkända dörrar äro försedda med etikett, angivande tillverkarens namn samt följande text: "Brandhårdig klass B 1. Brandprovningstid 1 timme. Tillverkningen kontrolleras av Statens Provningsanstalt". En del av nedanstående fabriker tillverka även dörrar, som icke äro godkända och som därför sakna denna etikett. (Dörrbeteckning inom parentes.)

Danielssons Verkstäder, Kärsta; Hallströms Kassaskåp & Mek. Verkstad, (Typ A), Ulvsunda; Harry Holmdals Verkstads AB, (H 101 & H 302), Malmö; Hjo Mekaniska Verkstad och Elverk, (H. M. V. & Hjo), Hjo; Industri AB

Ny brandbil i Skuttunge

Skuttunge borgarbrandkår har i dagarna fått ny brandbil, vars resurser torde motsvara det mesta av vad tekniken f. n. har att bjuda på detta område.

Förutom frontpump och vattentank uppvisar den nyheter av stor betydelse för en landsbygdsbrandkår. Den är helt inbyggd, så att lättare stegar, sugslangar m. m. ligga helt skyddade. Liksidigheten i karossens inredning är konsekvent genomförd, så att samma uppsättning redskap återfinnes på båda sidor, vilket måste betyda stor lättnad i arbetet för en mindre övad kår. I bakre facket finnes slangkärra med lådor rymmande 300 m. slang, som delvis kan utnyttjas utan att rubba kärran, vilken konstruerats så, att den tjänstgör som hylla men vid behov kan utdragas.

Hytten med bl. a. 4 fällstolar rymmer i nödfall 11 personer, och i den utrustning som medföljer fordonet märker man förutom bilpumpen och tanken en släpspruta och en bärbar motorspruta, skumagregat och 900 m. slang i olika dimensioner jämte erforderlig armatur samt utskjutsstege.

Karosseriet är byggt på Ford chassi 100h hos Bröderna Eklunds fabrik i Valbo.

E. Wærnulf.

Dahlstedt & Johansson, (Typ A), Hasslerör; AB Järn och Plåt, (J. P. 200), Stockholm; Svenska Kassaskåpsfabriken, Stockholm; E. A. Rosengrens Kassaskåpsfabrik AB, (R. D.), Göteborg; AB Kassaskåp & Branddörrar, (B. 1), Ulvsunda.

230.000 tändstickor tändas pr timme!

Vi ha av en uppmärksam läsare haft nöjet mottaga nedanstående klipp ur Sydsvenska Dagbladet.

Den årliga förbrukningen av tändstickor i Sverige uppgår till i genomsnitt 20.000.000.000 stickor. För att få ett begrepp om vad dessa stora tal innebär, skall vi räkna ut hur många tändstickor vi tänder i genomsnitt pr tim. På ett år går det (365×24) 8.760 timmar. Om vi delar antalet stickor med antalet timmar finner vi, att vi kommer fram till ett avrundat tal på 230.000. Så många tändstickor stryker vi i Sverige eld på varje timme under året. Det är inte så litet.

*

I sina kommentarer skriver han: Är det underligt att det blir så många bränder på grund av slarv!

Vi överlämna förtroendefullt åt den intelligenta läsaren att själv besvara frågan.

Red.

BRANDRESERVOARER

av fabrikstillverkade betongdetaljer

Provad för 7 m vattentryck

Tranemo Cementvaruaktiebolag

Tranemo

Tel. 70 150 (Svenljunga)

En ordinarie befattning såsom

Brandförman

vid Örnsköldsviks brandkår förklaras härmed till ansökan ledig.

Kompetensfordringar enl. Brandstadgan 7 § 1. mom.

Tjänsten avses placeras i 16 lönegraden i stadens löneplan, motsvarande en begynnelse-lön av kr. 7.380:— och en slutlön efter 9 års väl vitsordad tjänst av kr. 8.364:— inkl. rörligt tillägg f. n. 12 %. Beklädnadsersättning utgår med belopp, vars storlek är föremål för Brandstyrelsens prövning. Pensionsavgifterna betalas av staden.

Tjänsten skall tillträdas den 1 januari 1950.

Till Brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg samt de handlingar, vilkanden önskar åberopa, skall senast den 15 dec. 1949 vara inkommen till undertecknad, vilken även lämnar närmare upplysningar.

Brandchefen.

Brandcheffsbefattningen

vid Arvika stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Befattningen är placerad i lönegrad 22 i stadens löneplan (statens löneplan 1, ordsgrupp 3) innebärande en begynnelselön av kr. 8.412:— och slutlön kr. 9.984:— jämte förhöjning f. n. 12 %.

För befattningen gälla de bestämmelser, som finnas angivna förutom i brandlag och brandstadga, i Arvika stads brandordning, tjänste- och avlöningsreglemente samt pensionsreglemente.

Ansökan ställd till Arvika drätselkam-marens andra avdelning och åtföljd av be-styrkt tjänste- och meritförteckning, ålders-betyg samt övriga handlingar, som sökan-den önskar åberopa (läkarintyg efter an-fordran) skall senast den 1 december 1949 kl. 12 på dagen vara inkommen till avdel-ningen.

Arvika den 2 november 1949.

Drätselkammarens andra avdelning.

Befattningen såsom

förste Brandmästare i Karlstad

kungöres härmed till ansökan ledig.

Sökande skall hava genomgått brand-chefskurs kat. I vid Statens Brandskola el-ler annan därmed jämförlig utbildning samt bör helst äga teknisk utbildning.

Befattningen är placerad i lönegrad 18 i stadens löneplan. Å lönen utgår f. n. dyrtidstillägg med 12 %. Beklädnadsersättning utgår med 450:— kronor per år utan rörligt tillägg samt fria utryckningspersedlar.

Blivande befattningshavare är skyldig bebo anvisad tjänstebostad i brandstationen. Kvalificerad sökande kan ev. få tillgodoräkna sig ett eller flera äldrestillägg från tidigare väl meriterad tjänstgöring. Anmodan härom skall göras i ansökan.

Till Brandstyrelsen ställd ansökan skall, åtföljd av åldersbetyg, styrkt meritförteckning och de övriga handlingar varmed sökande vill styrka sin kompetens, vara styrelsen tillhanda senast den 10 dec. 1949.

På anmodan skall läkarebetyg företes. Ytterligare uppgifter lämnas av Brandchefen i Karlstad.

Karlstad den 7 november 1949.

Brandstyrelsen.

Filmer

som beröra brandförsvaret

UNDERVISNINGSFILMER:

1. "Brandberedskap vintertid": Undervisningsfilm avseende brandkårens uppträdande under vinterförhållanden. Stumfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 15 min. Hyreskostnad 12:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
2. "Brandsläckningstaktik": Undervisningsfilm avseende brandsläckningens taktik. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 18 min. Hyreskostnad 15:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
3. "Elden": Amerikansk instruktionsfilm avseende släckning av främst oljebränder. Ljudfilm. Finnes i 16 m/m smalfilm. Visningstid 50 min. Hyreskostnad 30:— kr. Rekv. hos AB Masterfilm, N. Stationsgatan 79—81, Stockholm. Tel. 33 50 12.
4. "Skogsbrandberedskap": Instruktionsfilm avseende släckningsorganisation och släckningsingripande vid skogsbrand. Stumfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 33 min. Hyreskostnad 20:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
5. "Skogen i fara": Ljudversion av "Skogsbrandberedskap" vad avser släckningsingripande. Visningstid 8 min. Hyreskostnad 5:— kr. Se i övrigt nr 4.
6. "Strålföraren": Instruktionsfilm avseende teknik och taktik vid brandsläckning. Stumfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 25 min. Hyreskostnad 15:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).

UNDERHÅLLNINGSG- OCH PROPAGANDAFILMER:

7. "Brandjeepen": Upplysningsfilm avseende jeepens användningsmöjlighet, i första hand vid skogsbrandsläckning. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 11 min. Hyreskostnad 10:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
8. "Eld upphör": Industribrandskyddsfilm. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 55 min. Hyreskostnad 20:— kr. Rekv. hos S. F.**)
9. "Lågor och levbröd": Industribrandskyddsfilm. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 25 min. Hyreskostnad 20:— kr. Rekv. hos S. F.**)
10. "Välståndet brinner": Allmän brandskyddsfilm. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 23 min. Hyreskostnad 10:— kr. Rekv. hos S. F.**)

LUFTSKYDDSFILMER:

11. "Bombad stad": Upplysningsfilm om civilförsvarets organisation och ledning. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 25 min. Hyreskostnad 4:50 kr. Rekv. hos Kungl. Civilförsvarsstyrelsen, Jacobsbergsg. 32, Sthlm. Tel. 23 23 30.
12. "Brandtjänst": Berör civilförsvarets brandtjänst (brandbomber och skador genom dem). Stumfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 27 min. Hyreskostnad 10:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
13. "Flyglarm": Brandtjänstens organisation och funktionerande vid luftanfall. Ljudfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 13 min. Hyreskostnad 10:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
14. "Om ofred kommer": Instruktionsfilm om landsbygdens civilförsvär. Brandtjänsten i verksamhet. Finnes i normal ljudfilm och 16 m/m ljud- och stumfilm. Visningstid: ljudfilmen 35 min., stumfilmen 48 min. Hyreskostnad: Ljudfilm 35:— kr., Stumfilm 25:— kr. Rekv. hos AKA-Film*).
15. "Stadens luftskydd": Stumfilm. Finnes i normal- och 16 m/m smalfilm. Visningstid 35 min. Hyreskostnad 20:— kr. Se i övrigt "Flyglarm", som utgör ljudversion av denna film.

*) AKA-Film: AKA-Film, Riddargatan 23, Stockholm. Tel. 67 01 75.

**) S. F.: Svensk Filmindustri, Skolfilmavdelningen, Stockholm. Tel. 22 14 00.
Rekvision av filmerna kan även ske genom Riksförbundet.

Normalfilmerna kunna endast visas i biograflokaler under det att 16 m/m filmerna även få visas i andra lokaler. Ljudfilm kan icke visas å stumfilmsapparat. Övan angivna hyrespriser gälla för SF:s filmer *per visning* och för AKA:s filmer *per visningsdag* (transportdagarna oräknade). Filmerna böra återsändas med första taglägenhet, lämpligen som paketgods. Beställaren betalar filmhyra, frakter samt försäkring (1:— kr. resp. 50 öre per försändelse).

Vid rekvisition å film bör uppgivas: a) filmens namn; b) normal- eller 16 m/m; c) stum- eller ljudfilm; d) visningsdag(-ar); samt e) järnvägs- och postadress.

(November 1949.)